

Onkologickí pacienti požadujú **od nového ministra zdravotníctva zmeny**

Pandémia COVID-19 poukázala na urgentnú potrebu riešiť pretrvávajúce úskalia zdravotnej starostlivosti o onkologických pacientov. Pacientske organizácie na nevyhnutné zmeny upozorňujú kompetentných zákonodarcov, naprieč politickým spektrom, už niekoľko rokov.

V roku 2018 naše organizácie odovzdali do rúk Ministerstva zdravotníctva 15 požiadaviek na zlepšenie stavu onkológie na Slovensku. O dva roky neskôr vidíme, že v onkológii na Slovensku došlo k posunu. Vo viacerých oblastiach však stále výrazne zaostávame a vyžadujú si zmeny, ktoré presahujú jedno volebné obdobie.

Tento rok preto predkladáme požiadavky novému vedeniu ministerstva zdravotníctva. Ich riešenie pokladáme za nevyhnutné na to, aby sa stav onkológie na Slovensku zlepšil. Žiadame ministerstvo, aby v súlade s programovým vyhlásením vlády, spravilo z patientskych organizácií partnerov pri hľadaní riešení. Naše dlhoročné skúsenosti s prácou s onkologickými pacientami nám umožňujú poukázať na to, čo pacienti reálne potrebujú.

1. Národný onkologický register

Nádorové ochorenia sú dnes druhou najčastejšou príčinou chorobnosti na Slovensku. Počet novo-diagnostikovaných pacientov stále rastie. Dáta o onkologických ochoreniach, ktoré spravuje Národný onkologický register, však nie sú aktuálne. Nevieme teda presne koľko pacientov s onkologickými ochoreniami každoročne pribúda a nevidíme ako sa vyhodnocuje úspešnosť zdravotnej politiky v tomto smere, pretože dáta nie sú transparentne a priebežne zverejňované. Veríme, že situáciu by mohol zlepšiť vzniknutý Národný onkologický inštitút.

Naše požiadavky:

- 1 MZ SR predloží plán aktualizácie dát Národného onkologického registra a udržateľného spôsobu zberu a vyhodnocovania dát o onkologických ochoreniach a pacientoch s akčným plánom realizácie a jasne určenou zodpovednosťou za vytýčené ciele.

2. Prevencia a diagnostika

Včasná diagnostika onkologických ochorení zvyšuje pravdepodobnosť vyliečenia pacientov. Pacientske organizácie vykonávajú v oblasti prevencie množstvo osvetových aktivít, bez akejkoľvek podpory štátu. Napriek tomu, že sa minulý rok začali plošné, štátom riadené skríniny, tieto programy treba systematizovať, aby boli dlhodobo funkčné, účinné a vyhodnocované. Rovnako je dôležité zaviesť aj ucelený program na školách, ktorý by podporoval zodpovednosť ľudí za vlastné zdravie.

Naše požiadavky:

- 2 MZ SR v spolupráci so všetkými zdravotnými poisťovňami, odborníkmi a pacientskymi organizáciami bude pokračovať, systematizovať a priebežne vyhodnocovať štátom riadené skríniny v oblasti prsníka a rakoviny hrubého čreva a zavedie skríniny v oblasti krčka matrice.
- 3 MZ SR vyčlení prostriedky/ granty na osvetové kampane v oblasti prevencie a bude sa aktívne zapájať aj do medzinárodných kampaní, s cieľom zvýšiť aktívnu účasť slovenských občanov na preventívnych prehliadkach.
- 4 MZ SR v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu a pacientskymi organizáciami navrhne spôsob systematického zaradenia výučby o prevencii/ starostlivosti o zdravie na základné a stredné školy.

3. Manažment pacientov

Pacienti s onkologickými ochoreniami si veľmi vážia odbornosť a zaoštieňosť zdravotníckych pracovníkov – onkológov, rádiológov, zdravotných sestier aj ďalšieho personálu. Čas, ktorý pacient strávi s lekárom, je však krátkeň veľkou byrokratickou a administratívnu vyťaženosťou lekárov. Nedostatok koordinácie medzi pracoviskami tiež často vedie k duplicitným výkonom a dlhým čakacím dobám nielen na potrebné vyšetrenia, ale napríklad aj na podanie liečby.

4. Liečba

Slovenskí onkologickí pacienti nemajú prístup k liečbe, ktorá je štandardom zdravotnej starostlivosti podľa medzinárodných aj európskych usmernení. Podľa najnovších analýz je z celkového počtu 171 onkologických indikácií na Slovensku hrađených z verejného zdravotného poistenia iba 22%. Slovenskí pacienti tak nemajú z verejného zdravotného poistenia k dispozícii modernú terapiu až v prípade 133 indikácií. Sme znepokojení, že Slovenská republika neprihliada ani na odborné usmernenia renomovaných odborných inštitúcií ako je Európska spoločnosť pre klinickú onkológiu (ESMO) a ignoruje odporúčania odborníkov. Výsledkom je, že na Slovensku nie sú dostupné ani tie lieky, ktorých výsledky v liečbe rakoviny európski odborníci hodnotia ako najkvalitnejšie.

Považujeme za neakceptovateľné, aby slovenským pacientom štát systematicky bral nádej na novú liečbu a nerešpektoval európsky uznávané odborné usmernenia a postupy. Súčasň zákon situáciu pre onkologických pacientov nerieši, pretože onkologické lieky nespĺňajú kritérium prahovej hodnoty vstupu liekov QALY, ktorá je dnes ako v jedinej krajine EÚ vylučovacím kritériom pre vstup liekov do úhrad zo zdravotného poistenia.

Naše požiadavky:

- 5 MZ SR predloží plán zlepšenia manažmentu pacientov, vrátane spôsobu ako zjednodušiť administratívu pre lekárov, ktorých prvoradou úlohou má byť zdravotná starostlivosť o pacienta.
- 6 MZ SR predloží návrh ako zakotviť štandardy inter-disciplinárnej spolupráce do zdravotnej starostlivosti o onkologických pacientov, vrátane spôsobu kontroly a vymáhania dodržiavania navrhnutých postupov.
- 7 MZ SR v spolupráci so zdravotnými poisťovňami navrhne spôsob finančného hodnotenia konzultácií medzi lekármi tak, aby bol súčasťou úhradového mechanizmu.
- 8 MZ SR predloží v spolupráci so zdravotnými poisťovňami návrh spôsobu úhrady druhého názoru lekára (tzv. second opinion) v rámci štandardného úhradového systému.

Naše požiadavky:

- 9 MZ SR predloží návrh zmeny zákona tak, aby sa aj nová, moderná, onkologická liečba dostávala do štandardnej úhrady liekov. O liečbe pacientov nebude rozhodovať zdravotná poisťovňa, ale ošetrujúci lekár – onkológ, na základe európskych a medzinárodných akceptovaných odborných usmernení.
- 10 MZ SR zmení systém posudzovania liekov tak, aby bol transparentný. Zahrnie systematicky a oficiálne do Kategorizačnej komisie zástupcu pacientov, ktorý bude mať poradň hlas. Pri posudzovaní onkologických liekov budú prítomní relevantní zástupcovia onkologických pacientov.

5. Psychologická a sociálno-právna podpora

Podpora pacientov aj ich rodinných príslušníkov je dôležitou súčasťou komplexnej zdravotnej starostlivosti. Medzinárodné dáta dokazujú, že psychologická podpora pri liečbe má zároveň významný dopad na dĺžku a úspešnosť liečby. Dnes je na rozhodnutí jednotlivých poskytovateľov či a ako umožnia psychológom, aby boli aktívne prítomní v zdravotníckych zariadeniach. Rovnako dôležitý je aj návrat onkologických pacientov do života po liečbe, vrátane zavedenia finančných a sociálno-právnych mechanizmov, ktoré zjednodušia začlenenie pacientov do pracovného života.

Naše požiadavky:

- 11 MZ SR vytvorí priestor v štátnom kontrolovaných zariadeniach na prítomnosť certifikovaných psychológov a sociálnych pracovníkov na onkologických oddeleniach a zvýši ich počty.
- 12 MZ SR v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu predloží plán podpory vzdelávania a preškolenia v oblasti psychológie pre lekárov aj zdravotné sestry.
- 13 MZ SR v spolupráci s Ministerstvom práce vytvorí legislatívny rámec pre návrat onkologických pacientov do pracovného života, vrátane odbúrania tzv. "dávkovej pasce".

6. Paliatívna starostlivosť

Podpora pacientov aj ich rodinných príslušníkov je dôležitou súčasťou komplexnej zdravotnej starostlivosti. Medzinárodné dáta dokazujú, že psychologická podpora pri liečbe má zároveň významný dopad na dĺžku a úspešnosť liečby. Dnes je na rozhodnutí jednotlivých poskytovateľov či a ako umožnia psychológom, aby boli aktívne prítomní v zdravotníckych zariadeniach. Rovnako dôležitý je aj návrat onkologických pacientov do života po liečbe, vrátane zavedenia finančných a sociálno-právnych mechanizmov, ktoré zjednodušia začlenenie pacientov do pracovného života.

Naše požiadavky:

- 14 MZ SR predloží návrh reformy paliatívnej starostlivosti, ktorý bude konzultovať s patientskymi organizáciami aj odborníkmi.